

การบริหารเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพสู่การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและบุคลากร
 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2
 Effective team management to participatory management of administrators
 and personnel in educational institutions under the Office of
 the Phitsanulok Educational Service Area 2

มรกต ศรีสมยศ^{1*}, ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย²

Morakot Srisomyos^{1*}, Thirasak Uppamaiathichai²

^{1,2} หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

^{1,2} Master of Education Administration, Naresuan University

Corresponding author's e-mail: refereepum01@gmail.com^{1}, thirasaku@nu.ac.th²

Received: May 19, 2025

Revised: June 01, 2025

Accepted: June 04, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานเป็นทีมและการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 2 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์การบริหารงานเป็นทีมและการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 2 3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการบริหารงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน สถานศึกษา ปีการศึกษา 2567 จำนวน 339 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพสู่การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และผลการทำเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก 2. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานเป็นทีมและการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.665-0.810 3. การวิเคราะห์

ปัจจัยที่ส่งผลการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา จำนวน 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน ด้านการสื่อสารสองทาง ด้านการมีส่วนร่วมและด้านการมีความไว้วางใจกัน ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ 0.493 มีอำนาจพยากรณ์ ได้ร้อยละ 24.3

คำสำคัญ: การบริหารเป็นทีม, การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม, ประสิทธิภาพ

Abstract

The goals of this research were 1. to look at how different factors affect the way school leaders and staff work together, 2. to check how much participatory management is happening, 3. to explore how these factors relate to participatory management, and 4. to create a formula to predict participatory management for school leaders and staff in the Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 2. The sample consisted of 339 administrators and teachers in the academic year 2024. The research instruments included questionnaires, and the data were analyzed using mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient. The findings revealed that 1. the overall level of effective team management affecting participatory management of school administrators was high and the level of effective teamwork in schools was also high. 2. There was a high positive correlation between teamwork management and participatory administration, which was statistically significant at the 0.01 level, with correlation coefficients ranging from 0.665 to 0.810. 3. The analysis of factors influencing participatory administration by school administrators and effective teamwork identified four key factors: shared goals, two-way communication, participation, and mutual trust. These factors significantly affected participatory administration and effective teamwork in schools, with a multiple correlation coefficient of 0.493 and a predictive of 24.3%.

Keywords: team management, participatory management, efficiency

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคปัจจุบัน สภาพแวดล้อมทางสังคมของโลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบการศึกษา ซึ่งประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกต่างเผชิญกับความท้าทายใหม่ ๆ ที่เกิดจากโลกยุคดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี และบริบททางสังคมที่ซับซ้อนมากขึ้น ดังนั้น การศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงต้องปรับตัวให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีคุณภาพ ทั้งด้านความรู้ ทักษะปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ ตลอดจนเป็น “คนเก่ง คนดี และมีความสุข” ซึ่งสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างสร้างสรรค์และมีคุณค่า การจัดการศึกษาของประเทศไทยได้ยึดหลักตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553) ซึ่งระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด” และ “กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ในยุทธศาสตร์ที่ 6 ว่าด้วยการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รวมถึงแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566–2570 ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้เป็นกรอบทิศทางในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความเสมอภาค ยกระดับคุณภาพการศึกษา และสร้างระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการเสริมสร้างศักยภาพของครูและผู้บริหารสถานศึกษาในทุกระดับ นอกจากนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) ซึ่งเป็นกรอบแนวทางหลักในการพัฒนาประเทศ ได้เน้นการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต และการขับเคลื่อนการพัฒนาที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง มุ่งหวังให้ประชาชนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลกได้อย่างยั่งยืน ทั้งนี้ การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาจะมีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อสถานศึกษาหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม การบริหารจัดการที่มีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำ และสามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านงบประมาณและบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะนำไปสู่การพัฒนานักเรียนที่มีคุณภาพ และตอบสนองต่อเป้าหมายการศึกษาของประเทศไทยในยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างยั่งยืน

การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทตั้งแต่การวางแผนปฏิบัติ ไปจนถึงการประเมินผล พร้อมทั้งได้รับประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งช่วยให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ หากผู้บริหารสถานศึกษานำแนวทางนี้มาใช้ จะส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้บริหารกับบุคลากรในทุกด้าน ทั้งการตัดสินใจ แก้ปัญหา และติดตามผล ส่งผลให้บุคลากรสามารถใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ ปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และตรงตามเป้าหมาย ดังนั้น การสร้างทีมงานคุณภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารต้องดำเนินการ เพื่อยกระดับการจัดการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย (ประภาพร ชื่อสุทธิกุล, 2550)

ดังนั้น ความสำเร็จขององค์กรนั้นขึ้นอยู่กับการบริหารการทำงานเป็นทีมให้มีประสิทธิภาพผู้บริหารจึงมีความจำเป็นต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ของกระบวนการในการบริหารทีมงานให้กระจ่างชัดในทุกแง่มุม ไม่ว่าจะเป็นหลักการ องค์ประกอบ และการกำหนดวัตถุประสงค์ของการทำงานเป็นทีม ตลอดจนวิธีกระตุ้นหรือจูงใจให้เกิดการทำงานเป็นทีมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทีมงานได้ช่วยกันทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายขององค์กร หากผู้บริหารสามารถเรียนรู้และนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ จะส่งผลดีต่อองค์กรเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้แก่องค์กร และในด้านการสร้างความแข็งแกร่งขององค์กรทำให้องค์กรเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน (ทองทิพภา วิริยะพันธุ์, 2553)

จากนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้สะท้อนถึงการมุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานผ่าน MODEL PLK2 ที่มีการขับเคลื่อนด้วยกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายคุณภาพ 5 ดี ได้แก่ นักเรียนดี ครูและบุคลากรดี ห้องเรียนดี สถานศึกษาดี และระบบการบริหารจัดการดี ทั้งนี้ เป้าหมายข้อที่ 4 ที่มุ่งเน้นการพัฒนา “สถานศึกษาดี” ได้เน้นย้ำถึงการจัดตั้งทีมงานแกนกลาง (core team) ทั้งในระดับเขตพื้นที่และระดับสถานศึกษา เพื่อสร้างพื้นที่การเรียนรู้ (learning space) ที่ครอบคลุมและเป็นรูปธรรม โดยยึดแนวทางการมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบอย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ พันธกิจข้อที่ 6 และข้อที่ 8 ได้เน้นถึงการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ การกระจายอำนาจตามหลักธรรมาภิบาล และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม (participatory management) ที่ส่งผลต่อคุณภาพของการจัดการศึกษาอย่างยั่งยืน การประชุมวางแผน การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การรับฟังความคิดเห็น และการติดตามผลโดยผู้บริหาร ล้วนเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างการทำงานเป็นทีม และพัฒนาศักยภาพของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566)

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพสู่การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2

เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการหาแนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา นำไปสู่การทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา และใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศประกอบการวางแผนพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วม อันจะนำไปสู่การทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานเป็นทีมและการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 2
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์การบริหารงานเป็นทีมและการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 2
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการบริหารงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

จากการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพสู่การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษา การวิเคราะห์เอกสาร สามารถสรุปวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. ความหมายของการบริหารการศึกษา เป็นกระบวนการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลที่มีเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ และการเจริญเติบโตอย่างรอบด้าน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องระดมทรัพยากรหลากหลายด้านเพื่อจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่แท้จริงขององค์กร (วิเชียร ไทยแท้, 2550) ซึ่งเน้นย้ำถึงบทบาทของผู้นำในการประยุกต์ทั้งศาสตร์และศิลป์ทางการบริหาร เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนาองค์กร รวมถึงสมาชิกในสังคมให้สอดคล้องกับนโยบายของประเทศ

2. การบริหารการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนกระบวนการทางการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีระบบ ส่งผลให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายทั้งในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ปรัชญา เวสารัชช, 2554) โดยเน้นย้ำว่าการบริหารจัดการที่มีระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบ มีรูปแบบ ขั้นตอน กติกา และวิธีดำเนินการที่ชัดเจน พร้อมด้วยทรัพยากรสนับสนุน และกระบวนการประเมินผลที่เที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ

3. แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมมุ่งเน้นการส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนในองค์กรมีบทบาทสำคัญในการร่วมคิดร่วมตัดสินใจ และร่วมปฏิบัติงานกับผู้บริหารอย่างเป็นระบบ (เนตรพัฒนา ยาวีราช, 2550) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างบรรยากาศของความร่วมมือและยกระดับประสิทธิภาพขององค์กรในทุกมิติ ทั้งการจัดการ ทรัพยากรมนุษย์ และผลสัมฤทธิ์ของงาน นอกจากนี้ เนตรพัฒนา ยาวีราช (2550) ยังได้กล่าวถึงการทำงานเป็นทีมว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของผู้บริหารในการประสานการทำงานของบุคคลต่าง ๆ ผู้บริหารจำเป็นต้องเข้าใจพลวัตของกลุ่มและพัฒนาการทำงานให้เป็นทีมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ทีมงานแก้ปัญหา ทีมงานระหว่างหน้าที่ และทีมงานที่ทำงานและควบคุมตนเอง การเข้าใจวัฒนธรรมองค์กร และการปลูกฝังจิตสำนึกร่วมกัน จะช่วยให้การทำงานประสบความสำเร็จ และการบริหารจัดการความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร

4. การทำงานเป็นทีมถือเป็นองค์ประกอบสำคัญขององค์กร เนื่องจากการร่วมมือร่วมใจของบุคลากรจะนำไปสู่บรรยากาศการทำงานที่ดีขึ้น เสริมสร้างกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ และช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

ที่วางไว้ การทำงานเป็นทีมจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงาน และมีบทบาทสำคัญในการนำไปสู่ความสำเร็จของงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากสมาชิกในกลุ่มเป็นอย่างดี

ความสำคัญของการทำงานเป็นทีม มีรายละเอียดดังนี้ (เนตร์พัฒนา ยาวีราข, 2550; ทองทิพา วิริยะพันธุ์, 2553)

1) มนุษย์เพียงคนเดียวย่อมทำงานให้สำเร็จยากเพราะมีความจำกัดในเรื่องพลังโดยเฉพาะงานใหญ่และซับซ้อนจำเป็นต้องทำงานร่วมกันเป็นทีม

2) การทำงานหลายคนทำให้สามารถช่วยกันคิด พิจารณาได้กว้างขวางและรอบคอบมากขึ้นเนื่องจากแต่ละคนแตกต่างกันในเรื่องสติปัญญา และความสามารถ

3) มนุษย์เป็นสัตว์สังคม จำเป็นต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันและต้องการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น

4) ลักษณะของสังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่ต้องมีการงานร่วมกันทุกระดับและทุกองค์การ ดังนั้นผู้ทำงานจะต้องมีความสามารถในการทำงานเป็นทีม

5) การทำงานเป็นทีมจะได้ผลงานที่ดีกว่าการทำงานคนเดียว

6) การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ทำให้แต่ละบุคคลได้เรียนรู้จากบุคคลอื่น ทำให้เกิดความเจริญงอกงามแห่งตนขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้กลุ่มมีความเจริญงอกงามด้วยจะเห็นได้ว่า การทำงานเป็นทีมมีความสำคัญไม่เฉพาะกับบุคคลและผลงานที่มีประสิทธิภาพเท่านั้นยังเป็นการพัฒนาทั้งตัวบุคคลและทีมที่ทำงานร่วมกันด้วย

5. แนวคิดทฤษฎีการบริหารแบบมีส่วนร่วมให้ความสำคัญกับการที่สมาชิกทุกคนในองค์การมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ การตัดสินใจ การดำเนินการ การได้รับผลประโยชน์ ไปจนถึงการประเมินผล เพื่อนำพองค์การไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ องค์ประกอบของแนวคิดนี้ ได้แก่

1) การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นด้วยการที่ผู้บังคับบัญชาหรือให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์การ มีการเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของงาน

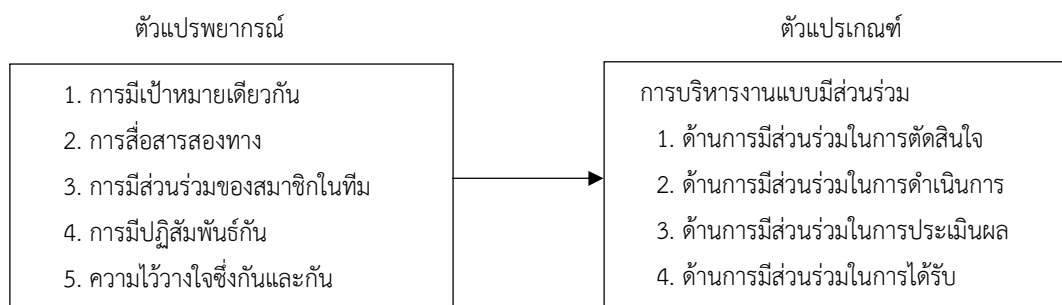
2) การกระจายอำนาจในการบริหารงาน ได้แก่ การใช้คณะกรรมการ และกลุ่มงานเฉพาะกิจในการปฏิบัติงาน การให้อิสระกับพนักงานในการดำเนินที่รับผิดชอบ

3) การให้อำนาจในการตัดสินใจ ได้แก่ การให้พนักงานมีสิทธิในการตัดสินใจในงานที่รับผิดชอบ โดยไม่ต้องปรึกษาผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารระดับสูงให้การสนับสนุนผู้บริหารทุกคนในการใช้การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม

4) การไว้วางใจซึ่งกันและกันในองค์การ ได้แก่ การมอบหมายงานให้ตรงตามความรู้ความสามารถ และมีการมอบหมายให้พนักงานได้ปฏิบัติงานใหม่ ๆ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีการพิจารณาตัวพหุากรณ์ ได้แก่ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1. การมีเป้าหมายเดียวกัน 2. การสื่อสารสองทาง 3. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในทีมร่วม 4. การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี 5. ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมกับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา โดยสรุปเป็นกรอบแนวคิดสำหรับการดำเนินการวิจัย ปรากฏดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำนวน 122 โรงเรียน โดยผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 107 คน และครูผู้สอนจำนวน 1,220 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 1 สิงหาคม 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำนวน 339 คน โดยเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาแต่ละโรงเรียน โดยใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970) โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนประชากร แต่ละอำเภอ จำนวน 3 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภोजันทอง อำเภอนิคมบ่งพร และอำเภอบางกระทุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นภายใต้กรอบแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และตำแหน่ง ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ check List

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราประมาณค่า (rating scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา ลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราประมาณค่า (rating scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert)

ในการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการในลำดับขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การบริหารเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพสู่การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2

2) กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

3) กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

4) สร้างแบบสอบถามฉบับร่างนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

5) นำเสนอแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จากนั้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และการใช้สำนวนภาษา

6) นำผลตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา ปรากฏว่าได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.67–1.00

7) นำเสนอแบบสอบถามปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลองใช้ (try-out) เพื่อหาความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามเรื่อง การบริหารเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพสู่การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำนวน 30 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้แบบสอบถามในการวิจัยในครั้งนี้ ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.90 และตอนที่ 3 การทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.91 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาทั้งฉบับเท่ากับ 0.91

8) ปรับปรุงประเด็นคำถามตามคำแนะนำที่ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบและนำเสนอให้ปรับปรุงเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับการวิจัย

9) นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบเป็นครั้งสุดท้ายก่อนนำไปใช้เป็นแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับดังนี้

3.1 ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้อำนวยการโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน

3.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอเก็บข้อมูล พร้อมส่งแบบสอบถาม รูปแบบ Google Form ถึงผู้บริหารสถานศึกษา และครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3 ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เมื่อได้รับแบบสอบถามมาแล้ว เป้าหมายในการรวบรวมข้อมูล จำนวน 339 ฉบับ ได้รับคืน 339 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean: $\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการบริหารเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพสู่การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพสู่การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2

ที่	การบริหารแบบมีส่วนร่วม	n = 339		ระดับ	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.41	0.49	มาก	1
2	ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	4.40	0.49	มาก	2
3	ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.35	0.52	มาก	4
4	ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์	4.37	0.49	มาก	3
ภาพรวม		4.38	0.41	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพสู่การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.41) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.49) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.49) ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.49) และ ปัจจัยที่ส่งผลการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.52)

2. ผลการศึกษาระดับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

ที่	การทำงานเป็นทีม	n = 339		ระดับ	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน	4.37	0.50	มาก	1
2	ด้านการสื่อสารสองทาง	4.35	0.50	มาก	2
3	ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในทีม	4.32	0.49	มาก	4
4	ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กัน	4.32	0.53	มาก	3
5	ด้านความไว้วางใจกัน	4.32	0.43	มาก	5
ภาพรวม		4.34	0.37	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า การทำงานเป็นทีม ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.50) รองลงมา คือ ด้านการสื่อสารสองทาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.50) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กัน ค่าเฉลี่ยอยู่ใน

ระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.53) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในทีม กัน ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.49) และการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความไว้วางใจกัน ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.43)

3. ผลการศึกษาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพสู่การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	X5	Y
ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน (X1)	1.000					
ด้านการสื่อสารสองทาง (X2)	0.594**	1.000				
ด้านการมีส่วนร่วม (X3)	0.362**	0.565**	1.000			
ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กัน (X4)	0.229**	0.293**	0.582**	1.000		
ด้านการมีความไว้วางใจกัน (X5)	0.299**	0.354**	0.534**	0.756**	1.000	
การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Y)	0.665**	0.750**	0.810**	0.761**	0.772**	1.000

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวก ระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.665 – 0.810 และปัจจัยที่ส่งผลการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ($r_{xy} = 0.810$) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านการมีความไว้วางใจกัน ($r_{xy} = 0.772$) และปัจจัยด้านการมีปฏิสัมพันธ์กัน ($r_{xy} = 0.761$) ปัจจัยด้านการสื่อสารสองทาง ($r_{xy} = 0.750$) และต่ำที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน ($r_{xy} = 0.665$) ซึ่งตัวแปรพยากรณ์ปัจจัยด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน (X1) ตัวแปรพยากรณ์ปัจจัยด้านการสื่อสารสองทาง (X2) ตัวแปรพยากรณ์ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม (X3) ตัวแปรพยากรณ์ปัจจัยด้านการมีปฏิสัมพันธ์กัน (X4) และตัวแปรพยากรณ์ปัจจัยด้านการมีความไว้วางใจกัน (X5) มีความสัมพันธ์ ทางบวกระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

นอกจากนี้ยังพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์แต่ละตัว มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.665 – 0.810 ซึ่งตัวแปรพยากรณ์แต่ละตัวมีความสัมพันธ์ทางบวก ระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ความเป็นอิสระของตัวแปรพยากรณ์ด้วยค่าสถิติ Tolerance และ Variance Inflation Factor (VIF) เพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรพยากรณ์แต่ละตัวมีความเป็นอิสระต่อกัน และไม่เกิดภาวะร่วมเส้นตรงเชิงพหุ (multicollinearity)

4. ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณแบบปกติของปัจจัยส่งผลการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของการบริหารเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพสู่การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2

ตัวแปรพยากรณ์	b	SEb	β	t	Sig
ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน (X1)	0.355	0.048	0.426	7.363	0.000
ด้านการสื่อสารสองทาง (X2)	-0.113	0.055	-0.135	-2.070	0.039
ด้านการมีส่วนร่วม (X3)	0.169	0.057	0.198	2.989	0.003
ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กัน (X4)	-0.019	0.060	-0.024	-0.318	0.751
ด้านการมีความไว้วางใจกัน (X5)	0.173	0.070	0.182	2.491	0.013
$R = 0.493, R^2 = 0.243, R^2_{adj} = 0.243, SE_{est} = 0.32449, F = 26.836, a = 0.915$					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณแบบปกติ ของการบริหารเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพสู่การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลของการบริหารงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน (X1) ด้านการสื่อสารสองทาง (X2) ด้านการมีส่วนร่วม (X3) และด้านการมีความไว้วางใจกัน (X5) ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.493 มีอำนาจพยากรณ์ (R^2) ได้ร้อยละ 24.3 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน เท่ากับ 0.324

การอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพสู่การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่น่าสนใจอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาปัจจัยส่งผลการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษา ส่งผลให้เกิดความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกัน และส่งเสริมการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การที่บุคลากรได้มีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนการตัดสินใจจะช่วยสร้างแรงจูงใจ ความรับผิดชอบ และความร่วมมือระหว่างกันเป็นทีมได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของดลนภา ฐิตะวรรณ และปิยะนาถ บุญมีพิพิธ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับไพฑูรย์ กลมกุล (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

2. การศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารและครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 เข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการทำงานอย่างชัดเจน มีความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับการกิจและทิศทางของทีม พร้อมทั้งมีความมุ่งมั่นในการขับเคลื่อนงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน โดยเน้นการทำงานเป็นทีม ด้วยความร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จตามที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอนันต์ ทศบุตร (2565) กล่าวว่า ผู้บริหารและคณะครูในสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการดำเนินการต่าง ๆ ในสถานศึกษา เช่น การมีส่วนร่วมในการทำงาน กำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ ช่วยคิดช่วยตัดสินใจ มีการร่วมมือร่วมใจกัน ไว้เนื้อเชื่อใจซึ่งกันและกันในการทำงาน สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกในองค์การส่งผลให้เกิดการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ มีการติดต่อสื่อสารและประสานงานกันเพื่อร่วมมือกันให้งานดำเนินงานด้วยความร่วมมือ ร่วมใจ เพื่อขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ให้ประสบความสำเร็จ

3. ผลการศึกษา ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีค่า ความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.665–0.810 และส่งผลการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด ได้แก่ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีความสามารถในการตัดสินใจ ดำเนินงานเพื่อให้เกิดผลสำเร็จและไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้มีทักษะการสื่อสาร การสร้างแรงจูงใจให้กับสมาชิกในทีมและการบริหารบุคคลในการปฏิบัติงาน สามารถชี้แนะ สั่งการ หรืออำนวยความสะดวกเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่องค์กรได้กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไพฑูรย์ กลมกุล (2560) พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษาในภาพรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูงกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีความสัมพันธ์กันทางบวกสูงที่สุดการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า มีทั้งหมด 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน ด้านการสื่อสารสองทาง ด้านการมีส่วนร่วม และด้านความไว้วางใจกัน เป็นปัจจัยที่ส่งผลการดำเนินงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2” ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ที่มีนัยสำคัญได้ดังนี้

1. การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม โดยเฉพาะด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดการทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพในสถานศึกษา โดยที่ผู้บริหารมีบทบาทในการเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการคิดวิเคราะห์ และตัดสินใจ ซึ่งช่วยให้ทุกฝ่ายเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของงาน มีแรงจูงใจ และความรับผิดชอบร่วมกันต่อเป้าหมายขององค์กร

2. ความสอดคล้องของเป้าหมายร่วมเป็นรากฐานของทีมงานที่มีประสิทธิภาพความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการทำงานในองค์กร เป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งช่วยลดหลอมนทัศนคติและพฤติกรรมของสมาชิกในทีมให้อยู่ในทิศทางเดียวกัน และพร้อมร่วมมือกันอย่างมีพลังในการดำเนินกิจกรรมหรือภารกิจต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การมีปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารสองทางเป็นเครื่องมือสร้างความร่วมมือในองค์กร ผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่าการสื่อสารแบบสองทางและการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กรเป็นกลไกที่ส่งเสริมความเข้าใจ ความเชื่อมั่น และการประสานงานที่ราบรื่นระหว่างผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่เน้นการเปิดพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเท่าเทียม

4. ความไว้วางใจภายในองค์กรมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีม ความไว้วางใจระหว่างสมาชิกภายในองค์กรเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการทำงานเป็นทีม โดยเฉพาะในบริบทของสถานศึกษา การที่ผู้บริหารสามารถสร้างบรรยากาศของความไว้วางใจและความปลอดภัยทางจิตใจ (psychological safety) ส่งผลให้บุคลากรมีความกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น เสนอแนวคิดใหม่ และปฏิบัติงานโดยปราศจากความกลัวต่อการถูกตำหนิจากความผิดพลาด ซึ่งเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรมและความร่วมมือในองค์กร

5. ผลการวิจัยชี้ให้เห็นปัจจัยทีมงานที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วม จากการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณพบว่า ปัจจัย 4 ด้าน ได้แก่ การมีเป้าหมายร่วมกัน การสื่อสารแบบสองทาง การมีส่วนร่วม และความไว้วางใจ เป็นตัวแปรสำคัญที่สามารถใช้พยากรณ์ระดับของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยดังกล่าวสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อวางแผนทางการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเน้นการพัฒนาโครงสร้างทีมงานผ่านการมีส่วนร่วมในทุกระดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพสู่การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ปัจจัยด้านการตัดสินใจ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการตัดสินใจของบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาความสามารถการนำทีม หรือสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงมีทักษะการสื่อสาร การมีส่วนร่วม การสร้างความไว้วางใจให้กับสมาชิกในทีม การบริหารบุคคลในการปฏิบัติงาน การมีปฏิสัมพันธ์กัน และสามารถชี้แนะ สั่งการ หรืออำนวยความสะดวกเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการประเมินผล ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องสร้างค่านิยม วิถีการปฏิบัติทัศนคติของสมาชิกในองค์กรที่มีการตระหนักและเห็นคุณค่าของผลงาน และตรวจสอบคุณภาพของผลงานที่ร่วมกันปฏิบัติ เพื่อหาจุดบกพร่องและแก้ไข สู่การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

1.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ปัจจัยด้านการตัดสินใจ ผู้บริหารและบุคลากรสามารถนำกระบวนการตัดสินใจซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงระหว่างผู้นำและทีมงาน

เป็นปัจจัยที่กำหนดทิศทางการดำเนินงาน และมีผลอย่างชัดเจนต่อระดับของประสิทธิภาพในการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานศึกษา ซึ่งความร่วมมือและความเข้าใจร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

2.2 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553)*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- ดลนภา จิตะวารณ และปิยะนาถ บุญมีพิพิธ. (2563). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. *วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, 6(2), 447–458.
- ทองทิพภา วิริยะพันธุ์. (2553). *การบริหารทีมงานและการแก้ปัญหา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- เนตรพัฒนา ยาวีราช. (2550). *ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรัชญา เวสารัชช. (2554). *หลักการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ประภาพร ชื้อสุทธิกุล. (2550). *การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์ทอิกมาน*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพฑูรย์ กลมกุล. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วิเชียร ไทยแท้. (2550). *การบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566 - 2570*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)*. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- อนุวัฒน์ ทศบุตร. (2565). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2*. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.